

ICHN

Institució Catalana
d'Història Natural

Filial de l'Institut d'Estudis Catalans

MEMÒRIA D'ACTIVITATS DE L'ANY 2014

Consell Directiu (del 25 de juny de 2014 al 2 de juliol de 2015)

Presidència:	JOAN PINO VILALTA
Vicepresidència:	PERE LUQUE PINO
Secretaria:	MOISÈS GUARDIOLA BUFÍ
Tresoreria:	ROSER CAMPENY VALLS
Vocalies:	ÒSCAR ALOMAR KURZ JAUME AYGUADÉ AYGUADÉ EULÀLIA COMAS LAMARCA XAVIER ESCUTÉ GASULLA JULI PUJADE VILAR ORIOLO OMS I LLOBET DELFI SANUY I CASTELLS
Representant de les delegacions:	
Delegació del Bages:	FLORENCI VALLÈS SALA
Delegació del País Valencià:	MÀRIUS MARTÍNEZ MARTÍ
Delegació d'Osona:	GUILLEM BAGARIA MORATÓ
Delegació de la Franja de Ponent:	ÀNGEL ROMO DÍEZ
Delegació de la Garrotxa:	XAVIER OLIVER I MARTÍNEZ-FORNÉS
Delegació de la Serralada Litoral Central	JORDI CORBERA BENEDICTO
Delegat de l'IEC:	JOAQUIM GASÁLBEZ NOGUERA
Grups de treball:	Oxygastra - Grup d'Estudi dels Odonats de Catalunya Societat Catalana de Fotògrafs de la Natura Espais Naturals Protegits
Societats adherides:	Centre d'Estudis de la Natura del Barcelonès Nord Centre d'Història Natural de la Conca de Barberà Grup Mineralògic Català Societat Catalana de Lepidopterologia Societat Catalana de Micologia Estació Biològica de l'Aiguabarreig Associació Ibèrica de Mirmecologia Associació Catalana de Malacologia Objectiu Natura, Associació de Fotògrafs de Natura de Catalunya Associació d'Amics del Museu de Ciències Naturals de Barcelona Museu de Ciències Naturals de Barcelona Societat Catalana d'Herpetologia Centre Excursionista de Terrassa Associació Montphoto Consorci dels Espais Naturals Protegits del delta del Llobregat Associació Orquidològica de Catalunya El Cau del Cargol

PRINCIPALS ACTIVITATS DUTES A TERME L'ANY 2014

Assemblea general

25 de juny de 2014. Assemblea general ordinària, amb renovació de càrrecs del Consell Directiu i nomenament de Soci d'Honor de Lluís Paluzié Mir, en reconeixement de la seva tasca naturalista, la presentació del qual van fer Joandomènec Ros i Josep Germain.

Cursos naturalistes

22 de febrer de 2014. *Processat i optimització de fotografies digitals*, a càrrec d'ALBERT MASÓ, biòleg, professor, fotògraf de natura i assessor científic de National Geographic.

22 i 23 de març de 2014. *Travessa geològica per la Depressió Central. De Montserrat al Port del Comte*, a càrrec de JOSEP BIOSCA MUNTS, professor del Departament d'Enginyeria Minera i Recursos Naturals de la UPC; i d'ORIOL OMS LLOBET, professor de la Unitat d'Estratigrafia de la UAB.

26 i 27 d'abril de 2014. *Fauna herpetològica de Catalunya*, a càrrec de JOAN MALUQUER, biòleg, Societat Catalana d'Herpetologia-ICHN. JOSEP MELERO, biòleg, Societat Catalana d'Herpetologia.

10 i 11 maig de 2014. *Observació i identificació d'aràcnids al camp*, a càrrec d'EDUARDO MATEOS, Departament de Biologia Animal de la UB.

17 i 18 de maig de 2014. *Mol·luscs marins del litoral de la Plana. Aprendre a pensar la biodiversitat*, a càrrec d'Enric Forner, Ateneu de Natura.

30 i 31 de maig de 2014. *Tècniques d'estudi de vertebrats al camp*, a càrrec de DAVID GUIXÉ, biòleg, Centre Tecnològic i Forestal de Catalunya.

28 i 29 de juny de 2014. *Plantes d'alta muntanya. Diversificació en un medi limitat, complex i dinàmic*, a càrrec de JOSEP MARIA NINOT, botànic, UB.

5 i 6 de juliol de 2014. *Els macroinvertebrats de les aigües dolces. Taxonomia, biologia i ecologia*, a càrrec de PERE LUQUE, biòleg, Museu de les Terres de l'Ebre, RAÛL ESCOSA, director de l'Àrea de Serveis del CODE; i MONTSE MASIA, cap de l'Àrea de Control de Plagues del CODE.

Sessions científiques

14 de maig de 2014. *De Pius Font i Quer a l'avenir: evolució de l'etnobotànica a les terres catalanes*, a càrrec de JOAN VALLÈS (Universitat de Barcelona). Cicle «Recordant Pius Font i Quer». Tingué lloc a Manresa.

21 de maig de 2014. *Les adaptacions ecològiques de les plantes del nostre entorn*, a càrrec de JOSEP MARIA NINOT (Universitat de Barcelona). Cicle «Recordant Pius Font i Quer». Tingué lloc a Manresa.

27 de maig de 2014. *Les plantes exòtiques, de novinyes a invasores*, a càrrec de RAMON MARIA MASSALLES

(Universitat de Barcelona). Cicle «Recordant Pius Font i Quer». Tingué lloc a Manresa.

18 de juny de 2014. *Margalef i la Biodiversitat*, a càrrec de JORDI FLOS i SALVADOR PUEYO (Universitat de Barcelona). Sessió conjunta entre la Institució Catalana d'Història Natural i la Societat Catalana de Biologia. Tingué lloc a l'IEC.

17 de setembre de 2014. *Un mundo a punto de desaparecer. Los dinosaurios pirenaicos*, a càrrec de JOSÉ IGNACIO CANUDO, de la Universitat de Saragossa. Celebrada a Tremp.

19 de setembre de 2014. *La recreació dels dinosaures*, a càrrec de LUIS REY, il·lustrador. Tingué lloc a l'Ajuntament de Tremp

27 de novembre de 2014. *Garanteixen el parc natural de Catalunya la protecció del patrimoni natural? Com podrien millorar?*, a càrrec de JOSEP MARIA MALLARACH. Tingué lloc al Centre Excursionista de Terrassa.

Recerca participativa

Durant l'any 2014 han continuat les activitats dels diversos grups de recerca participativa de la ICHN i de les seves delegacions i grups de treball, que són els següents:

- Orquídies del Ripollès
- Orquídies del Solsonès
- Ortòpters de la Garrotxa
- Flora de la Garrotxa
- Orquídies de la Garrotxa
- Papallones diürnes de la Garrotxa
- Seguiment de les libèl·lules de Catalunya
- Coleòpters florícoles del Vallès Occidental
- Orquídies d'Osona

Jornades i seminaris

29 de març de 2014. Jornada sobre la Conservació del Patrimoni Natural. Tingué lloc a l'IEC.

27 d'abril de 2014. Sortida matinal. Observació d'orquídies a Begues (Baix Llobregat). Sortida conjunta Associació Orquidològica de Catalunya - ICHN.

18 de juny de 2014. Sessió Conjunta ICHN-SCB - *Margalef i la Biodiversitat*, coorganitzada per la Institució Catalana d'Història Natural i la Societat Catalana de Biologia, amb la col·laboració de la Universitat de Barcelona i l'Institut d'Estudis Catalans. La jornada emmarcada dins del cicle commemoratiu del desè aniversari de la mort de Ramon Margalef, va incloure les conferències *Informació i biodiversitat en l'ecologia de Margalef*, a càrrec de JORDI FLOS, i *Informació i biodiversitat després de Margalef*, a càrrec de SALVADOR PUEYO i la intervenció de MERCÈ DURFORT.

22 al 27 de juny de 2014. *Tenth International Congress on Rudist Bivalves*, organitzat per la Universitat Autònoma de Barcelona, el Museu de Ciències Naturals de Barcelona, i la Institució Catalana d'Història Natural.

11 de novembre de 2014. Sessió conjunta CREAM-SCB-ICHN, amb el títol *Què hem après dels incendis del 1994?* Tingué lloc a l'IEC.

Publicacions

Notícies de la Institució, números 111, 112, 113, 114, 115, 116.

Butlletí de la ICHN, número 78.

Pàgines web

De la ICHN. Actualització permanent dels continguts del web de la Institució i de les seves delegacions i grups de treball.

De les sortides naturalistes. Durant l'any 2014 s'hi han incorporat els itineraris de Roca del Corb (Serra de Sant Honorat), Falgars d'en Bas (Collsacabra).

Dels grups de recerca participativa. Seguiment dels diferents grups de treball.

Projectes

- *Els sistemes naturals del delta del Llobregat*. Estudi pluridisciplinari sobre els sistemes naturals d'aquesta zona humida en el qual participen 20 equips diferents de recerca.
- *Estratègia Catalana de Conservació de Flora (ECCF)*. Per encàrrec del Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural s'ha elaborat i presentat l'Estratègia.

Col·laboracions i participació

- S'han fet diferents presentacions relacionades amb l'estudi de la natura i la seva conservació: *Apassionats per la natura*: Barcelona, Girona, Reus i Lleida; *L'aportació dels ciutadans a la ciència*: Montesquiú; *Parcs naturals, realitat o ficció?*: Sabadell; *Paisatges retrobats*: Solsona; etc.
- Participa en les juntes rectores de diversos espais naturals protegits.
- Participa en diversos consells i comissions: Consell de Protecció de la Natura; Comissió de Política Territorial i Urbanisme de Catalunya; Consell Assessor de l'Observatori del Paisatge de Catalunya; Comissió per a la Sostenibilitat de les Terres de l'Ebre; Consell Científic Assessor del Parc Natural de Collserola; Comissió Tècnica de Boscos Singulars.
- És membre de la Xarxa Catalana de Custòdia del Territori.
- Té convenis de col·laboració amb l'Ajuntament del Prat de Llobregat, la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya i la Diputació de Barcelona.
- Ha signat el Compromís Ciutadà per a la Sostenibilitat - Agenda 21 de Barcelona.

Activitats de la delegació del Bages

Sortides naturalistes

Curs de sortides guiades a espais naturals de Catalunya dedicades a botànica, zoologia, ecologia i geologia, més un curs de botànica descriptiva. El conjunt d'aquestes sortides és una mostra representativa de la varietat d'ambients naturals catalans i de les diferents disciplines que estudien la natura, a càrrec de JORDI BADIA, ORIOL OMS i FLORENCI VALLÈS.

Dins el cicle de sortides guiades, s'han dut a terme les sortides següents:

- 18 de gener del 2014. Les cales l'Estartit (Baix Empordà).
- 15 de febrer del 2014. El passat miner i la flora del Carbonífer d'Ogassa (Ripollès)
- 15 de març del 2014. La serra de Llaberia (Baix Camp).
- 12 d'abril de 2014. De Santa Maria de Besora a Sant Pere de Torelló pel salt del Mir i el santuari de Bellmunt (Osona).
- 10 i 11 de maig de 2014. Reserva de fauna africana de Sigéan i les gorges de Galamús (Llenguadoc i Fenolledes (Catalunya Nord).
- 14 de juny de 2014. Collegats, el Museu de les Papallones de Catalunya i els salins de Gerri de la Sal.
- 12 de juliol de 2014. Tosa d'Alp (Berguedà), al Parc Natural del Cadí-Moixeró.
- 11 d'octubre de 2014. Gósol, la font de Torrentsenta i el pont Cabradís (Berguedà).
- 8 de novembre de 2014. Les esquerdes de la Freixeneda (Osona, Garrotxa).
- 13 de desembre de 2014. De Manresa al coll d'Estenelles per la vall de la riera de Mura (Bages).

Actes commemoratius del 50è aniversari de la mort de Pius Font Quer

31 de maig de 2014. Caminada per l'anella verda de Manresa, tot visitant els seus espais d'interès botànic i reconeixent la vegetació.

25 d'abril de 2014. Commemoració del 50è aniversari de la mort de Pius Font i Quer. Va tenir lloc a l'Ajuntament de Manresa. Es tractà d'un homenatge a Pius Font i Quer, en el qual van intervenir l'alcalde Manresa, VALENTÍ JUNYENT, PERE RUBIÓ i JOSEP MARIA MATA, en qualitat d'antics professors de l'institut Pius Font i Quer de Manresa, JOSEP VIGO i Bonada, botànic que conegué Font i Quer i que glossà la figura del mestre, RAÛL FONT-QUER, el nét del botànic, i JOANDOMÈNEC ROS, president de l'Institut d'Estudis Catalans.

Activitats de la delegació d'Osona - Grup de Naturalistes d'Osona

Projectes de conservació

Concurs fotogràfic de papallones. Aquest concurs fotogràfic consisteix a cercar fotografar, de l'1 de març al 31 de setembre de 2014.

Grups de treball

- Custòdia del territori, coordinat per CARLES MARTORELL.
- Projecte basses, coordinat per JOSEP ROCA i CARLES MARTORELL.

- Projecte mussols, coordinat per LAIA GIMÉNEZ i JORDI BAUCCELLS.
- Projecte gat salvatge, coordinat per RAMON POU i JORDI FAUS.
- Atlas d'orquídies d'Osona, coordinat per JORDI FAUS i DAVID VILASÍS.
- Grup de treball ornitològic, coordinat per MARTÍ FRANCH.

Sortides i activitats

S'han realitzat diverses sortides sobre orquídies, odonats, ratpenats, bolets, etc.

Cicle «Descobreix els sistemes aquàtics»

15 de març de 2014. Anellament científic d'ocells.

17 de maig de 2014. Les Orquídies.

24 de maig de 2014. El dia del peix viatger.

31 de maig de 2014. La vegetació de ribera.

26 de setembre de 2014. Els ratpenats.

11 d'octubre de 2014. La geologia i el fòssils.

25 d'octubre de 2014. Micromamífers i mamífers carnívors.

15 de novembre de 2014. Els bolets.

29 de juny de 2014. Grup de flora. Plantes de Falgars, a càrrec de XAVIER OLIVER.

27 juliol de 2014. Ortòpters, a càrrec de RAFAEL CARBONELL.

6 i 7 de setembre de 2014. Ortòpters, a càrrec de RAFAEL CARBONELL.

La cooperació transfrontera com a eina de conservació de flora patrimonial del Pirineu (Andorra, Catalunya i França) Projecte transfronterer de Seguiment d'espècies de flora patrimonial dels espais naturals catalans (Andorra, Catalunya i França) en el qual participen: la Federació de Reserves Naturals Catalanes i el Parc Natural Regional dels Pirineus Catalans (Govern de França), els Parcs Naturals de la Vall de Comapedrosa i de la vall del Sor-teny i el Centre d'Estudis de la Neu i la Muntanya (Govern d'Andorra), els Serveis Territorials de Girona de Medi Natural, els Parcs Naturals de l'Alt Pirineu i del Cadí-Moixeró (Generalitat de Catalunya), l'Association Charles Flahault i la Institució Catalana d'Història Natural.

Programa **Els líquens de la Garrotxa**, a càrrec d'ESTEVE LLOP.

- 5 d'abril de 2014. *Els líquens dels alzinars.*
- 18 de maig de 2014. *Els líquens de fagedes i rouredes.*
- 8 de juny de 2014. *Els líquens de roques volcàniques.*
- 13 de juliol de 2014. *Els líquens de roques sedimentàries.*

Tertúlies Naturalístiques

16 de gener de 2014. *Els ocells de la Garrotxa: Què en sabem?*

13 de febrer de 2014. *Les xarxes socials i les entitats naturalistes.*

13 de març de 2014. *El top 10: la llista negra de les plantes invasores de la Garrotxa.*

10 d'abril de 2014. *Els mamífers de la Garrotxa: Què en sabem?*

8 de maig de 2014. *Les migracions dels animals a la Garrotxa.*

12 de juny de 2014. *La biodiversitat a la comarca de la Garrotxa.*

9 d'octubre de 2014. *Invasions o colonitzacions: fauna i flora dels rius de la comarca de la Garrotxa.*

13 de novembre de 2014. *Els amfibis i els rèptils de la Garrotxa: Què en sabem?*

11 de desembre de 2014. *Els mol·luscs de la Garrotxa: cargols, llimacs i nàiades.*

Sessions, seminaris i jornades

15 de febrer de 2014. *VIII Seminari sobre patrimoni natural de la comarca de la Garrotxa.* Tingué lloc a l'Institut Municipal de Promoció de la Ciutat, IMPC (Olot).

Publicacions

Lithodora. Novetats botàniques de la Garrotxa, 2011.

Annals de la delegació de la Garrotxa, núm. 6. VI Seminari sobre el Patrimoni Natural de la comarca de la Garrotxa, del 18 de febrer de 2012.

Memòria d'activitats de la delegació de la Garrotxa de la Institució Catalana d'Història Natural, 2014.

Activitats de la delegació de la Garrotxa

Grups de treball

- Grup Orchis d'estudi de les orquídies: coordinat per XAVIER BÉJAR.
- Grup d'estudi de papallones diürnes: coordinat per JORDI ARTOLA, BETH COBO i MIKE LOCKWOOD.
- Grup de flora vascular: coordinat per XAVIER OLIVER.
- Grup de flora amenaçada: coordinat per XAVIER OLIVER i BEATRIU TENAS.
- Grup d'estudi dels ortòpters: coordinat per RAFAEL CARBONELL.
- Grup d'estudi dels ocells: coordinat per FRAN TRABLON.
- Grup d'estudi de les libèl·lules: coordinat per XAVIER OLIVER.

Sessions i sortides divulgatives

22 de febrer de 2014. Presentació del projecte *Atlas de papallones diürnes de la Garrotxa.*

26 d'abril de 2014. Visita comentada a la fageda i rodals de teix de les Olletes (la vall d'en Bas, la Garrotxa), a càrrec de JOAN MONTSERRAT i ANTÒNIA CARITAT.

27 d'abril de 2014. Sortida *Descobreix la Moixina amb la teva càmera*, a càrrec dels fotògrafs de Fotoformació, MARC HOMS i PEPI COMPTE i els experts en fauna i flora de la ICHN.

1 de maig de 2014, de 10 a 14 h. Grup de flora. Plantes de Sant Feliu de Pallerols, a càrrec de XAVIER OLIVER. Trobada al Firal de Sant Feliu.

11 de maig de 2014. Sortida de flora. *Plantes de la Vall d'Hostoles*, a càrrec de XAVIER OLIVER.

11 de maig de 2014. Grup d'orquídies. La Barroca.

1 de juny de 2014. Grup d'orquídies. Bassegoda, a càrrec de XAVIER BÉJAR.

15 juny de 2014. Grup d'orquídies. Pic de les Bruixes - Sant Marc, a càrrec de XAVIER BÉJAR.

29 de juny de 2014. Sortida matinal. *Flora de la Garrotxa*, a càrrec de XAVIER OLIVER.

Grup de treball d'estudi dels odonats Oxygastra

Han continuat les tasques relacionades amb l'*Atlas dels odonats de Catalunya*.

Grup de treball Societat Catalana de Fotògrafs de Natura

Exposició de fotografia de natura argentina. Exposició de fotografia de natura argentina que portava per títol *La Natura, per sí, és art*. La majoria eren d'aus de Sud-Amèrica. Exposada a la seu de l'Institut d'Estudis Catalans.

11 de febrer de 2014. Presentació de l'exposició *Formes i textures de la natura*. Exposada a la seu de l'Institut d'Estudis Catalans i a la Universitat de Lleida, al Centre Cultural i Biblioteca del Casino de Manresa, a la piscifactoria del Pont de Suert i, a la Secció de Ciències Naturals, al Centre Excursionista de Terrassa.

Exposició Montphoto

29 d'abril de 2014. Inauguració de l'exposició Montphoto i presentació del llibre *Inspirats per la natura*, a càrrec de PACO MEMBRIVES. Exposada a l'IEC.

Sessions audiovisuals

2 de febrer de 2014. *Fotografia i conservació*, a càrrec de JOAN DE LA MALLA.

7 de maig de 2014. *La natura d'Escòcia. Les Hèbrides en bicicleta*, a càrrec de TATO ROSÉS, a l'IEC.

Dimecres 15 d'octubre de 2014, a les 19 h, a la sala Pere Coromines de l'IEC. Sessió audiovisual. *10 anys sense el Dr. Margalef*, a càrrec de MERCÈ DURFORT, RAMON FOLCH i ALBERT MASÓ.

27 de novembre de 2014. *La indústria del fred. Els pous de glaç*, a càrrec d'ERNEST COSTA.

Grup de treball sobre Espais Naturals Protegits

Coordinació de la Comissió d'Espais Naturals de l'IEC.

Elaboració de l'informe *Aportacions del Consell de Protecció de la Natura*, en relació amb les espècies protegides i amenaçades amb el suport de la Secció de Ciències Biològiques de l'IEC.

Participació en juntes rectores, consells i comissions relacionades amb els espais naturals protegits: Alt Pirineu, Zona Volcànica de la Garrotxa, Aiguamolls de l'Empordà, Collserola, etc.

29 de març de 2014. *Jornada La conservació del patrimoni natural de Catalunya: problemàtica, anàlisi i oportunitats*. Posteriorment es van editar el resum i conclusions de la jornada.